

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ДЕРЖАВНИХ
ПІДПРИЄМСТВ**

Методичні вказівки
до виконання розрахункової роботи
для студентів напряму підготовки 6.030508 – «Фінанси і кредит»
денної форми навчання

Затверджено
на засіданні кафедри
фінансів
Протокол № 10
від 10 березня 2015 р.

ЧЕРНІГІВ ЧНТУ 2015

Управління фінансами державних підприємств. Методичні вказівки до виконання розрахункової роботи для студентів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» денної форми навчання / Укл.: Сидоренко І.В. – Чернігів: ЧНТУ, 2015. – 34 с.

Укладач: Сидоренко Ірина Володимирівна, кандидат економічних наук,
доцент

Відповідальний за випуск: Ільчук Валерій Петрович, завідувач кафедри фінансів,
доктор економічних наук, професор, Чернігівського національного технологічного університету

Рецензент: Дубина М.В., кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів Чернігівського національного технологічного університету

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 Загальні вимоги до змісту, структури та обсягу розрахункової роботи.....	5
2 Вимоги до оформлення розрахункової роботи.....	7
3 Організаційно-методичні вказівки до виконання розрахункової роботи.....	12
3.1 Загальні положення.....	12
3.2 Вибір варіанту розрахункової роботи.....	12
3.3 Питання до теоретичного розділу розрахункової роботи.....	13
3.4 Рекомендації щодо виконання аналітичного розділу розрахункової роботи	17
3.5 Основні вимоги до проектного розділу.....	27
4 Критерії оцінки якості виконання розрахункової роботи.....	30
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	31
ДОДАТОК А – Зразок оформлення титульної сторінки розрахункової роботи.....	33
ДОДАТОК Б – Приклад змісту розрахункової роботи.....	34

ВСТУП

Державні підприємства є в кожній країні і питанням забезпечення ефективності управління ними приділяється значна увага. Кількість державних підприємств та їхня питома вага у внутрішньому валовому продукті значно коливаються в залежності від політичного устрою держави, особливостей її історичного розвитку, форм і методів державного регулювання економіки та інших факторів. Але серед цих країн немає жодної, в якій роль державних підприємств можна було б вважати незначною, а дослідження питань забезпечення ефективного управління ними - такими, що не заслуговують на увагу. Це визначається особливою роллю цих підприємств у забезпеченні суспільного розвитку в цілому і в реальному секторі економіки зокрема.

В Україні на етапі переходу до ринкових відносин державні підприємства ще протягом певного часу будуть займати досить відчутне, а в деяких галузях - домінуюче місце у реальному секторі економіки. Це зумовлює актуальність розробки довгострокової стратегії розвитку і засад створення цих підприємств, удосконалення методів управління ними, в тому числі й управління фінансами. Така стратегія має орієнтуватись не на конкретні моделі розвитку окремих країн, застосування яких може мати не тільки плідні, а й негативні наслідки для економіки України, а на зміст світових економічних трендів у цілому. В процесі розробки такої стратегії мають бути знайдені форми, стимули і механізми забезпечення високоефективної діяльності державних підприємств в умовах перехідної економіки, адекватні особливостям розвитку і національним традиціям України.

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів системи знань з управління фінансами державних підприємств, їх операційною, інвестиційною, фінансовою діяльністю, визначення стратегії і тактики фінансового забезпечення державних підприємств.

Логічним продовженням вивчення та закріплення здобутих теоретичних матеріалів є виконання студентами розрахункової роботи на базі реально діючого державного підприємства. Методичні вказівки містять рекомендації щодо виконання розрахункової роботи: зміст, структуру, обсяг роботи, вимоги до оформлення та перелік рекомендованої літератури.

1 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ, СТРУКТУРИ ТА ОБСЯГУ РОБОТИ

Розрахункова робота (РР) на тему «Аналіз фінансового стану державного підприємства» виконується студентами самостійно на матеріалах реально діючого державного підприємства. Інформаційною базою для виконання РР є фінансова звітність підприємства за два останні роки за наступними формами: звіт про фінансовий стан (баланс), звіт про прибутки і збитки.

Варіанти вхідних даних та об'єкт досліджень узгоджуються з викладачем.

За структурою РР має містити: титульну сторінку, зміст, вступ, теоретичний, аналітичний та проектний розділи, висновки, список літератури, додатки.

Титульна сторінка містить інформацію про вид роботи, найменування теми з назвою об'єкта досліджень, дані про виконавця та викладача.

Зміст роботи має вказувати на всі розділи і підрозділи роботи з відповідною нумерацією сторінок. Приклад складання змісту РР наведено в Додатку А.

У *вступі* обґрунтовується актуальність теми РР та важливість її виконання, визначається мета, завдання, предмет та об'єкт досліджень, наводиться послідовність розгляду матеріалу, зазначаються основні інформаційні джерела, підходи та методи, що будуть використані в роботі.

У *теоретичному розділі* на основі опрацювання літературних джерел надається змістовний опис предмета і методики досліджень фінансового стану державного підприємства, а також розкрити суть теоретичних питань згідно варіанту роботи. З метою більш глибокої аргументації та узагальнення теоретичних положень теми, студент повинен використовувати не лише навчально-методичну літературу з даного питання, а й матеріали періодичних фахових видань, у тому числі зарубіжні інформаційні джерела.

Аналітичний розділ роботи має містити результати експрес-аналізу фінансового стану державного підприємства.

Обов'язкові елементи аналізу та рекомендації щодо його виконання наведені в третьому розділі (п.3.4 даних методичних вказівок). Підставою для аналізу є звітні дані об'єкта досліджень, які збираються студентом самостійно, у тому числі, з використанням електронних інформаційних джерел.

На фактичних матеріалах фінансової звітності необхідно проаналізувати рівень забезпеченості економічного розвитку державного підприємства, оцінити рівень фінансової рівноваги державного підприємства в процесі його економічного розвитку та здійснити оцінку рівня економічної ефективності діяльності державного підприємства. Після проведених розрахунків виявити недоліки та обґрунтувати причини негативних тенденцій розвитку об'єкта досліджень.

У *проектному розділі* розрахункової роботи за результатами проведеного аналізу необхідно надати загальну оцінку фінансового державного підприємства, запропонувати й обґрунтувати заходи щодо його покращення.

Завершувати проектний розділ необхідно прогнозним балансом з розрахунком показників, що покращаться в результаті впровадження заходів.

У висновках надається стисле резюме про результати виконання завдань РР з обов'язковим викладенням власної думки та баченням проблем у розвитку об'єкта досліджень і можливостей їх усунення.

Список літератури має містити не менше 20 найменувань, в ньому бажана присутність інших інформаційних джерел, крім наведених в даних методичних вказівках.

В додатки обов'язково вносяться форми фінансової звітності, інші таблиці з фактичним матеріалом та статистичними даними, на які мають бути посилання в тексті роботи.

Загальний обсяг розрахункової роботи (без додатків і літератури) має складати не менш 35 сторінок машинописного тексту, з них: вступ – 2 сторінки, теоретичний розділ – 10-12 сторінок, аналітичний – 10-12 сторінок, проектний – 5-7 сторінок, висновки – 2-3 сторінки.

Розрахункова робота має представляти єдине ціле, всі її розділи повинні бути органічно пов'язаними між собою та підпорядкованими основній меті, завданням і спрямованості теми.

2 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

Розрахункова робота повинна бути написана на українській мові, чітким, розбірливим почерком, або друкуватися на комп'ютері без помилок, та виправлень. Робота оформлюється згідно з діючими стандартами, щодо оформлення текстових і графічних матеріалів.

Виконання розрахункової роботи є обов'язковою умовою вивчення дисципліни для всіх студентів.

Розрахункову роботу виконують за допомогою комп'ютерної техніки, або вручну на одному боці аркуша білого паперу. Текст курсової роботи слід друкувати (писати) додержуючись таких розмірів полів: верхній, лівий і нижній – не менше 20 мм, правий – не менше 15 мм.

Шрифт тексту курсової роботи Times New Roman, 14 пт, через півтора міжрядкових інтервали. Нумерація сторінок в курсовій роботі є обов'язковою. Сторінки нумеруються в правому верхньому кутку аркуша.

Розрахункова робота має наступну структуру:

- ЗМІСТ
- ВСТУП
- ТЕОРЕТИЧНА РОЗДІЛ
- АНАЛІТИЧНИЙ РОЗДІЛ
- ПРОЕКТНИЙ РОЗДІЛ
- ВИСНОВКИ
- СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
- ДОДАТКИ

Заголовки: ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ДОДАТКИ не виділяються і пишуться великими літерами. Список використаної літератури будується в алфавітному порядку.

Вимоги до оформлення таблиць:

- обов'язкове посилання на таблиці у тексті курсової роботи;
- таблицю розміщують одразу після посилання на неї в курсовій роботі або на наступній сторінці;
- всі таблиці повинні бути підписані;
- в таблиці дозволяється використовувати шрифт тексту Times New Roman, 12 пт через одинарний міжрядкових інтервал.

Приклад підписання таблиці (таблиця 2.1).

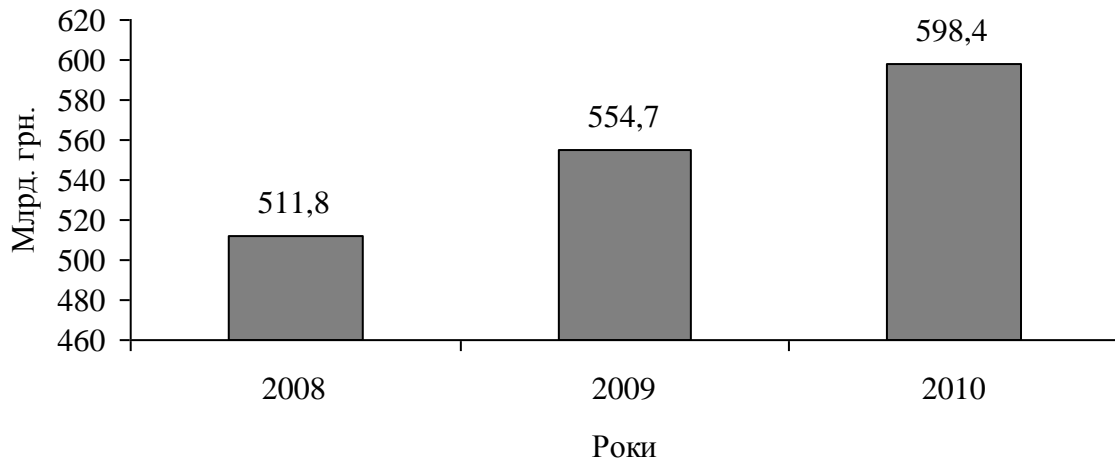
Таблиця 2.1 – Відсотки за кредитом

Строк кредитування	Загальна відсоткова ставка
До 6 місяців	Облікова ставка НБУ + 12% річних

Вимоги до оформлення рисунків:

- обов'язкове послання на рисунки та ілюстрації в тексті курсової роботи;
- всі рисунки повинні бути підписані;
- в діаграмах повинні бути обов'язково підписані осі;
- рисунки повинні бути написані шрифтом Times New Roman.

Приклад оформлення рисунків (рисунок 2.1).

Рисунок 2.1 – Динаміка грошової маси в Україні

Вимоги до оформлення формул:

- всі формули повинні бути пронумеровані;
- обов'язково повинні бути пояснення після формул всіх коефіцієнтів і показників, які використовуються в формулі.

Приклад оформлення формул
Обсяг реалізації продукції

$$P=Z_1+T-Z_2, \quad (1)$$

де Z_1 і Z_2 – залишки продукції на складі на початок і кінець періоду відповідно;

T – випуск продукції за період.

Вимоги до оформлення переліків:

- переліки за потреби, можуть бути наведені всередині пунктів, або підпунктів;
- перед переліком ставлять двокрапку;
- перед кожною позицією переліку слід ставити малу літеру української абетки з дужкою, або не нумеруючи — дефіс (перший рівень деталізації);
- для подальшої деталізації переліку слід використовувати арабські цифри з дужкою (другий рівень деталізації);

– переліки першого рівня деталізації друкують малими літерами з абзацного відступу, другого рівня — з відступом відносно місця розташування переліків першого рівня.

Приклад оформлення переліку

До загальнодержавних та місцевих податків відносять:

а) загальнодержавні податки:

- 1) податок на прибуток підприємств;
- 2) податок на доходи фізичних осіб;
- 3) податок на додану вартість;
- 4) акцизний податок;
- 5) екологічний податок;
- 6) фіксований сільськогосподарський податок;

б) місцеві податки:

- 1) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- 2) єдиний податок.

Вимоги до оформлення посилань:

– посилання в тексті звіту на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «...у роботах [1-7] ...»;

– допускається наводити посилання на джерела у виносках, при цьому оформлення посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань із зазначенням номера;

– у випадку прямого цитування інформації з іншого джерела необхідно у квадратних дужках зазначити також сторінку джерела, з якої взятий текст, наприклад, [7, с. 23];

– якщо необхідно виконати посилання на декілька джерел одночасно, то необхідно їх записувати наступним чином: [7, с. 23; 15, с. 3];

Вимоги до оформлення списку використаних джерел:

– список використаних джерел будується у алфавітному порядку;

– **підручники, навчальні посібники та монографії необхідно оформлювати таким чином:**

якщо один автор:

Карлін М.І. Фінанси України на сусідніх держав: Навч. посіб. / Карлін М.І. – К: Знання, 2007. – 589 с.

якщо два автори:

Кулаковська Л.П. Основи аудиту: Навч. посібник/ Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча. – К.: Каравела, 2004. – 496 с..

якщо три автори:

Колесников О.В. Історія грошей та фінансів: Навч. посіб. / Колесников О. В., Бойко Д. І., Коковіхіна О. О. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 140 с.

якщо чотири і більше авторів:

Шило В. П. Фінанси підприємств (за модульною системою навчання): теоретично-практичний посібник / [Шило В. П., Ільїна С. Б., Доровська С. С., Барабанова В. В.]. — Київ: ВД „Професіонал”, 2006. — 288 с.

Історія економічних учень / [Корнійчук Л.Я., Титаренко Н.О., Поручник А.М. та ін.]; за ред. Л.Я. Корнійчук, Н.О. Татаренко. — К.: КНЕУ, 2001. — 564 с.

Фінансова енциклопедія / [Орлюк О.П., Воронова Л.К., Заверуха І.Б. та ін.]; за заг. ред. О.П. Орлюка. — К.: Юрінком Інтер, 2008. — 472 с.

– законодавчі та нормативні акти оформлюються таким чином:

Закон України „Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні” [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/710/97-вр>.

Закон України «Про пенсійне забезпечення» № 1788-ХІІ від 5.11.1991 р. // Відомості ВРУ. — 1992. — № 2.

– джерела, що були опубліковані у періодичних виданнях (газетах, журналах), необхідно оформляти таким чином:

Камінський А.Б. Дослідження інформаційної прозорості інститутів спільного інвестування / А.Б. Камінська, Я.В. Соломка // Фінанси України. — 2010. — № 3. — С. 74-81.

– матеріали конференцій потрібно оформлювати таким чином:

Підевич Д.С. Методичні підходи до оцінки якості та результативності національної економіки / Д.С. Підевич // Імперативи розвитку в умовах глобалізації: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 15-16 листопада 2012 р., — Чернігів: ЧДІЕУ, 2012. — С. 102-105.

– електронні джерела необхідно оформляти таким чином:

Давид Рикардо. Начало политической экономии и налогового обложения / Давид Рикардо [Электронный ресурс]. — Режим доступу: <http://scilib.narod.ru/Economics/Ricardo/index.html>.

Данілов О.Д. Інвестування: навч. посіб. / Данілов О.Д., Івашина Г.М., Чумаченко О.Г. — Ірпінь, 2001. — 377с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.vuzlib.net/invest_D/5.htm.

Класифікація інституційних секторів економіки України [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. — Режим доступу: <http://www.uapravo.net/data/base20/ukr20879.htm>.

Financial Services Compensation scheme [Electrical resources]. — Access mode: <http://www.fscs.org.uk>.

– автореферати та дисертації необхідно оформляти таким чином:

Гладчук О.М. Небанківські фінансові інститути на фінансовому ринку України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец.

08.00.08 “Гроші, фінанси і кредит” / О.М. Гладчук. – К.: Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, 2010. – 22 с.

Іоненко К.В. Формування та оцінка фінансового потенціалу регіону: дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.08 “Гроші, фінанси і кредит” / К.В. Іоненко. – К.: Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України, 2007. – 196 с.

Вимоги до оформлення додатків:

– додатки слід оформлювати як продовження звіту на його наступних сторінках, розташовуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті звіту.

– перед наведенням першого додатку необхідно до роботи додати чистий аркуш, на якому по середині повинно бути зазначено: ДОДАТКИ (Times New Roman Суг, кегель – 14), цей аркуш враховується до загальної нумерації сторінок курсової роботи;

– кожний додаток повинен починатися з нової сторінки;

– додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої;

– посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої повинно бути надруковано слово «Додаток __» і велика літера, що позначає додаток;

– додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, Додаток А, Додаток Б і т. д.;

– додатки повинні мати спільну з рештою звіту наскрізну нумерацію сторінок.

– за необхідності у межах окремого додатку можуть знаходитися окремі елементи (таблиці, рисунки). У такому випадку, такий додаток повинен мати загальну назву, також повинні мати свої назви його окремі елементи.

– окремі елементи складного додатку підписуються таким чином: з початку ставиться назва літери додатку, а потім зазначається порядковий номер елемента в межах додатку. Наприклад, «Таблиця А.1 →» (перша таблиця додатку А), «рисунок Б.5» (п'ятий рисунок додатку Б) і т.д.

Приклад ЗМІСТУ розрахункової роботи наведений у додатку А.

Приклад титульного аркушу розрахункової роботи наведений в додатку Б.

3 ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

3.1 Загальні положення

Важливою складовою самостійної роботи студентів навчання за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» є виконання розрахунково-графічної роботи, яка має на меті:

- закріплення знань теоретичного курсу «Управління фінансами державних підприємств»;
- поглиблене вивчення методів і прийомів аналізу організації і управління фінансами державних підприємств;
- придбання практичних навиків щодо підготовки та обґрунтування рекомендацій, спрямованих на більш якісне управління фінансами державних підприємств, планування і прогнозування їх діяльності;
- відпрацювання навичок оформлення виконаної роботи у відповідності до вимог стандартів.

3.2 Вибір варіанту контрольної роботи

Розрахункова робота складається з теоретичної та розрахункової частини.

Теоретична частина складається з двох теоретичних питань, вибрати які можливо за допомогою таблиці 3.1 (наприклад, номер Вашої залікової книжки 033032 В такому випадку номера питань до виконання роботи 33, 68) з переліку питань, наведених в п. 3.3.

Практична частина містить розробку і детальне розв'язання практичної ситуації (задачі) за методикою наведеною 3.4.

Таблиця 3.1 – Вибір теоретичних питань для контрольної роботи

		Остання цифра залікової книжки									
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Передостання цифра залікової книжки	0	1,100	2,99	3,98	4,97	5,96	6,95	7,94	8,93	9,92	10,91
	1	11,81	12,82	13,83	14,84	15,85	16,86	17,87	18,88	19,89	20,90
	2	21,80	22,79	23,78	24,77	25,76	26,75	27,74	28,73	29,72	30,71
	3	31,70	32,69	33,68	34,67	35,66	36,65	37,64	38,63	39,62	40,61
	4	41,1	42,2	43,3	44,4	45,5	46,6	47,7	48,8	49,9	50,10
	5	51,40	52,39	53,38	54,37	55,36	56,35	57,34	58,33	59,31	60,31
	6	61,11	62,12	63,13	64,14	65,15	66,16	67,17	68,18	69,19	70,20
	7	71,41	72,42	73,43	74,44	75,45	76,46	77,47	78,48	79,49	80,50
	8	81,51	82,52	83,53	84,54	85,55	86,56	87,57	88,58	89,59	90,60
	9	91,21	92,22	93,23	94,24	95,25	96,26	97,27	98,28	99,29	100,30

3.3 Питання до теоретичної частини контрольної роботи

1. Сутність і об'єктивна необхідність державних підприємств.
2. Сфери застосування фінансів державних підприємств та їх характеристика.
3. Ланки фінансових відносин державного підприємства.
4. Фінансові ресурси державного підприємства та їх класифікація.
5. Склад і особливості фінансових ресурсів державних підприємств.
6. Управління фінансовими ресурсами державних підприємств.
Дискусійні питання щодо функцій фінансів управління фінансовими ресурсами державних підприємств
7. Вплив фінансів державних підприємств на розвиток суспільного виробництва. Фінансове забезпечення відтворюваного процесу.
8. Форми фінансового забезпечення відтворюваного процесу: державне фінансування, кредитування, самофінансування.
9. Роль фінансів державних підприємств в регулюванні вартісних пропорцій народного господарства, галузевої й територіальної структури суспільного виробництва.
10. Фінансове стимулювання та його вплив на відтворювальний процес. Особливості фінансового стимулювання державних підприємств.
11. Фінансова політика держави та її вплив на розвиток державних підприємств.
12. Вплив фінансової політики України на розвиток державних підприємств.
13. Фінансовий механізм державного підприємства: суть та складові елементи.
14. Взаємодія фінансового механізму державного підприємства з господарським механізмом і фінансовою політикою держави.
15. Теоретичні засади управління фінансами державних підприємств в сучасних умовах господарювання.
16. Сутність і види державних підприємств.
17. Особливості управління фінансами державних підприємств.
18. Дослідження різних точок зору щодо визначення поняття управління фінансами державних підприємств.
19. Зміст, форми та напрямки правового регулювання управління фінансами державних підприємств.
20. Особливості прояву обмежень функціонування державних підприємств в різних економічних системах.
21. Організаційно-економічні особливості функціонування державних підприємств.
22. Діяльність державних та казенних підприємств: загальні і відмінні риси.
23. Управління фінансами державних та казенних підприємств: загальні і відмінні риси.

24. Особливості формування статутного капіталу державного підприємства.

25. Порівняльна характеристика внутрішніх та зовнішніх джерел формування власного капіталу державного підприємства.

26. Вплив оподаткування на розподіл та використання прибутку державного підприємства.

27. Суть і класифікація підприємницьких ризиків державних підприємств.

28. Суть і класифікація фінансових ризиків державних підприємств.

29. Побудова карти ризиків державних підприємств.

30. Сучасні підходи до аналізу кредитоспроможності державних підприємств.

31. Форми забезпечення кредитів і проблема реалізації кредитором заставного права до державних підприємств.

32. Реорганізація як інструмент фінансової санації державного підприємства, що знаходяться у кризовому стані.

33. Вітчизняна практика та зарубіжний досвід реорганізації державних підприємств.

34. Оцінка інвестиційної привабливості державних підприємств.

35. Порівняльна оцінка переваг і недоліків методичних підходів до оцінки вартості державних підприємств.

36. Специфіка дослідження зовнішніх ринків і вибору партнерів державними підприємствами.

37. Оцінка ефективності зовнішньоекономічної діяльності державного підприємства.

38. Особливості визначення потреб в капіталі державного підприємства.

39. Оцінка результативності управління фінансами державних підприємств.

40. Особливості економічного розвитку державних підприємств.

41. Специфіка забезпечення фінансовими ресурсами державних підприємств.

42. оцінка фінансового стану державних підприємств.

43. Ефективність фінансової діяльності державних підприємств.

44. Проблеми управління прибутком державних підприємств.

45. Планування прибутків державних підприємств.

46. Розподіл прибутків державного підприємства і оцінка його ефективності.

47. Оборотні активи державного підприємства і особливості їх використання.

48. Політика формування оборотних активів державного підприємства: суть, напрямки, цілі, задачі.

49. Оцінка ефективності політики формування оборотних активів державного підприємства.

50. Форми інвестицій державних виробничих підприємств та їх розвиток в сучасних умовах.

51. Особливості інвестиційних проектів виробничих підприємств.
52. Обґрунтування інвестиційних проектів виробничих підприємств.
53. Фінансовий аналіз інвестиційних проектів виробничих підприємств.
54. Оцінка інвестиційних проектів виробничих підприємств
55. Сучасні форми фінансування інвестицій державних підприємств.
56. Фінансовий контроль діяльності державних підприємств.
57. Види, форми й методи фінансового контролю.
58. Фінансовий аудит державних підприємств.
59. Податковий тягар державних підприємств.
60. Фінансові питання функціонування державних підприємств
61. Форми управління фінансами державних підприємств з боку відповідних державних органів.
62. Формування капіталу при заснуванні державних підприємств.
63. Засади та обмеження формування фінансових ресурсів для забезпечення розвитку державних підприємств.
64. Принципи розподілу та використання прибутку державних підприємств.
65. Форми санації державних підприємств.
66. Фінансові гарантії держави щодо державних підприємств.
67. Правове поле фінансового механізму функціонування державних підприємств.
68. Механізм управління фінансами державних підприємств в умовах перехідної економіки.
69. Характеристика та особливості функціонування й розвитку державних підприємств за формами підпорядкування.
70. Характеристика та особливості функціонування й розвитку державних підприємств за організаційно-правовими формами заснування.
71. Характеристика та особливості функціонування й розвитку державних підприємств за часткою державного капіталу в статутному фонді.
72. Характеристика та особливості функціонування й розвитку державних підприємств критерієм реальних повноважень щодо управління ними з боку державних органів.
73. Характеристика та особливості функціонування й розвитку державних підприємств класифікованих за розміром (за кількістю працюючих за обсягом виробництва або реалізації продукції тощо)
74. Характеристика та особливості функціонування й розвитку казенних підприємств.
75. Характеристика та особливості функціонування й розвитку комунальних підприємств.
76. Вирішальні, управляючі, блокуючі та «портфельні» пакети акцій державних підприємств.
77. Характеристика та особливості функціонування й розвитку державних підприємств за галузями економіки.

78. Характеристика та особливості функціонування й розвитку державних підприємств за монопольним становищем.
79. Аналіз і оцінка державних підприємств - природних монополістів.
80. Аналіз і оцінка державних підприємств частка яких на відповідному ринку становить понад 30% (вони посідають монопольне становище на відповідному ринку).
81. Аналіз і оцінка державних підприємств частка яких на відповідному ринку не перевищує 30% (вони функціонують у конкурентному ринковому середовищі).
82. Характеристика та особливості функціонування й розвитку державних підприємств за рівнем фінансового регулювання з боку державних органів.
83. Оцінка кредитних ризиків державних підприємств.
84. Характеристика економічного розвитку державних підприємств та його забезпеченість фінансовими ресурсами (*Примітка*: використовувати статистичні данні).
85. Державні монополії.
86. Передумови та еволюція монопольних утворень в економіці.
87. Еволюція поглядів вчених на розвиток підприємств-монополістів.
88. Характеристика ринкових орієнтирів державних підприємств з монопольним положенням на ринку України.
89. Закономірності, принципи та критерії функціонування державних підприємств-монополістів.
90. Специфічні риси підприємств-монополістів (*Примітка*: в якості прикладу можна використати будь-яке підприємство).
91. Особливості формування системи цілей державних підприємств з монопольним положенням на ринку України.
92. Підходи до визначення ефективності формування та розвитку державного підприємства з монопольним положенням на ринку України.
93. Фактори, що формують економічну доцільність збереження державних підприємств-монополістів.
94. Особливості стратегії розвитку державних підприємств-монополістів.
95. Ефективність інноваційного розвитку державних підприємств-монополістів.
96. Соціально-економічна ефективність формування та розвитку державних підприємств-монополістів.
97. Теоретичні основи становлення та розвитку державних підприємств-монополістів в перехідній економіці.
98. Оцінка монопольної влади державних підприємств.
99. Приватизація і реприватизація державних підприємств.
100. Реструктуризація та реорганізація державних підприємств: суть, мета, задачі.

3.4 Рекомендації щодо виконання аналітичного розділу розрахункової роботи

Практична частина контрольної роботи передбачає проведення оцінки результативності управління фінансами державних підприємств за такими напрямками (таблиця 3.2).

I. В ході визначення достатності обсягу фінансових ресурсів для економічного розвитку державного підприємства доцільно використовувати:

а) показники, що характеризують можливості формування підприємством фінансових ресурсів;

б) показники, що характеризують темпи нарощення активів державного підприємства;

в) показники, що характеризують темпи нарощення виробництва і реалізації продукції підприємства.

Для оцінки можливостей формування підприємством фінансових ресурсів розраховують:

1. *Темпи росту загального обсягу фінансових ресурсів.* Для розрахунку цього показника може бути використана така формула:

$$\text{ТРФР}_{30} = \frac{\text{ОФР}_P}{\text{ОФР}_\Pi} * 100\%, \quad (3.1)$$

де

ТРФР₃₀ - темпи розвитку загального обсягу фінансових ресурсів протягом періоду, що розглядається, процентів;

ОФР_P - загальний обсяг фінансових ресурсів, сформованих підприємством за період, що розглядається, тис. грн.;

ОФР_Π - загальний обсяг фінансових ресурсів, сформованих підприємством за аналогічний попередній період, тис.грн.

2. *Темпи росту загального обсягу власних фінансових ресурсів.* Цей показник може бути розрахований за формулою:

$$\text{ТРВФР}_{30} = \frac{\text{ОВФР}_P}{\text{ОВФР}_\Pi} * 100\%, \quad (3.2)$$

де

ТРВФР₃₀ - темпи розвитку загального обсягу власних фінансових ресурсів протягом періоду, що розглядається, процентів;

ОВФР_P - загальний обсяг власних фінансових ресурсів, сформованих підприємством за період, що розглядається, тис.грн.;

ОВФР_Π - загальний обсяг власних фінансових ресурсів, сформованих підприємством за аналогічний попередній період, тис.грн.

Таблиця 3.2 – Система показників оцінки результативності управління фінансами державних підприємств (ДП)

Напрямок оцінки результативності управління фінансами	Група показників оцінки за напрямком	Показники оцінки	
		Основні	Допоміжні
Оцінка рівня забезпеченості економічного розвитку ДП	Показники, що характеризують можливості фінансових ресурсів підприємства	Коефіцієнт самофінансування розвитку державного підприємства за рахунок внутрішніх джерел	<ul style="list-style-type: none"> - темпи росту загального обсягу фінансових ресурсів; - темпи росту загального обсягу власних фінансових ресурсів - коефіцієнт загального самофінансування розвитку державного підприємства; - темпи росту власних фінансових ресурсів, сформованих підприємством за рахунок внутрішніх джерел; - темпи росту загального обсягу власних фінансових ресурсів.
	Показники, що характеризують темпи нарощення активів підприємства	Темпи росту чистих активів підприємства	<ul style="list-style-type: none"> - темпи росту загальних активів підприємства; - темпи росту чистих активів підприємства, сформованих за рахунок державного капіталу.
	Показники, що характеризують темпи виробництва і реалізації продукції	Темпи росту обсягів реалізації продукції	<ul style="list-style-type: none"> - темпи росту валового виробництва продукції протягом періоду, що розглядається.
Оцінка рівня фінансової рівноваги ДП в процесі його економічного розвитку	Показники фінансової стійкості підприємства	Коефіцієнт фінансування підприємства	<ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнт фінансової автономії; - коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності.
	Показники платоспроможності підприємства	Коефіцієнт поточної платоспроможності.	<ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнт поточної платоспроможності; - коефіцієнт абсолютної платоспроможності.
Оцінка рівня економічної ефективності діяльності ДП	Показники рентабельності капіталу підприємства	Рентабельність власного капіталу підприємства	<ul style="list-style-type: none"> - рентабельність сукупного капіталу; - рентабельність позикового капіталу.
	Показники оборотності капіталу підприємства	Коефіцієнт обіговості власного капіталу.	<ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнт обіговості сукупного капіталу; - коефіцієнт обіговості позикового капіталу.

3. *Коефіцієнт самофінансування розвитку державного підприємства* - характеризує частку власних фінансових ресурсів у загальному обсязі їхнього формування і розраховується за формулою:

$$КЗСР_{30} = \frac{ОВФР_P}{ОФР_{П}} * 100\%, \quad (3.3)$$

де

$КЗСР_{30}$ - коефіцієнт загального самофінансування розвитку державного підприємства за період, що розглядається;

$ОВФР_P$ - загальний обсяг власних фінансових ресурсів, сформованих підприємством за період, що розглядається, тис. грн.;

$ОФР_{П}$ - загальний обсяг фінансових ресурсів, сформованих підприємством за період, що розглядається, тис.грн.

4. *Темпи росту обсягу власних фінансових ресурсів, сформованих підприємством за рахунок внутрішніх джерел.* Для розрахунку цього показника може бути використана така формула:

$$ТРВФР_{ВД} = \frac{ОВФР_{ВДр}}{ОВФР_{ВДп}} * 100\%, \quad (3.4)$$

де

$ТРВФР_{ВД}$ - темпи розвитку обсягу власних фінансових ресурсів, сформованих підприємствами за рахунок внутрішніх джерел протягом періоду, що розглядається, процентів;

$ОВФР_{ВДр}$ - обсяг власних фінансових ресурсів, сформованих підприємством за рахунок внутрішніх джерел за період, що розглядається, тис.грн.;

$ОВФР_{ВДп}$ - обсяг власних фінансових ресурсів, сформованих підприємством за рахунок внутрішніх джерел за аналогічний попередній період, тис.грн.

5. *Коефіцієнт самофінансування розвитку державного підприємства за рахунок внутрішніх джерел* – характеризує частку власних фінансових ресурсів, сформованих за рахунок внутрішніх джерел підприємства, у загальному обсязі формування їх за період, що розглядається. Визначення цього показника здійснюється за такою формулою:

$$КСР_{ВД} = \frac{ОВФР_{ВДр}}{ОФР_P} * 100\%, \quad (3.5)$$

де

$KCP_{ВД}$ – коефіцієнт самофінансування розвитку державного підприємства за рахунок внутрішніх джерел у періоді, що розглядається;

$ОВФРВД_p$ - обсяг власних фінансових ресурсів, сформованих підприємством за рахунок внутрішніх джерел за період, що розглядається, тис.грн.;

$ОФР_p$ - загальний обсяг фінансових ресурсів, сформованих підприємством за період, що розглядається, тис.грн.

б. *Темпи росту загального обсягу позикових фінансових ресурсів, залучених підприємством у періоді, що розглядається.* Цей показник може бути розрахований за такою формулою:

$$ТРПФР_{30} = \frac{ОПФР_p}{ОПФР_{II}} * 100\%, \quad (3.6)$$

де

$ТРПФР_{30}$ - темпи розвитку загального обсягу позикових фінансових ресурсів, залучених підприємством протягом періоду, що розглядається, процентів;

$ОПФР_p$ - загальний обсяг позикових фінансових ресурсів, залучених підприємством за період, що розглядається, тис.грн.

$ОПФР_{II}$ - загальний обсяг позикових фінансових ресурсів, залучених підприємством за аналогічний попередній період, тис.грн.

Для характеристики **темнів нарощення активів державного підприємства** може бути використано такі показники:

1. *Темпи росту загального обсягу активів підприємства у періоді, що розглядається* – характеризують нарощення виробничого потенціалу державного підприємства за рахунок сформованих ним фінансових ресурсів. У процесі розрахунку цього показника використовується формула:

$$ТРЗОА = \frac{ЗОА_p}{ЗОА_{II}} * 100\%, \quad (3.7)$$

де

$ТРЗОА$ - темпи розвитку загального обсягу активів підприємства у періоді, що розглядається, процентів;

$ЗОА_p$ - загальний обсяг активів підприємства на кінець періоду, що розглядається (з урахуванням індексації), тис.грн.;

$ЗОА_{II}$ - загальний обсяг активів підприємства на кінець попереднього періоду або на початок періоду, що розглядається, тис.грн.

2. *Темпи росту чистих активів підприємства у періоді, що розглядається* – визначає якою мірою відбувається приріст активів підприємства, сформованих за рахунок власних фінансових ресурсів, тобто реальне нарощення обсягу власних активів підприємства. Розрахунок цього показника здійснюється за формулою:

$$\text{ТРЧА} = \frac{\text{ЧА}_P}{\text{ЧА}_П} * 100\%, \quad (3.8)$$

де

ТРЧА - темпи розвитку чистих активів підприємства протягом періоду, що розглядається, процентів;

ЧА_P - сума чистих активів підприємства на кінець періоду, що розглядається, тис.грн. ;

ЧА_П - сума чистих активів підприємства на кінець попереднього періоду або на початок періоду, що розглядається, тис.грн.

3. *Темпи росту чистих активів підприємства сформованих за рахунок державного капіталу*. Цей показник дає змогу визначити динаміку частки майна підприємства, сформованого за рахунок державної Частки у власному капіталі. Він використовується для оцінки результативності управління фінансами всіх видів державних підприємств, крім казенних (де частка державного капіталу в загальній сумі власного капіталу підприємства становить 100% , тобто в такому разі цей показник кількісно збігатиметься з темпом розвитку чистих активів підприємства). Для розрахунку цього показника застосовується така формула:

$$\text{ТРЧА}_{\text{ДК}} = \frac{\text{ЧАДК}_P}{\text{ЧАДК}_П} * 100\%, \quad (3.9)$$

де

ТРЧА_{ДК}- темпи розвитку чистих активів підприємства, сформованих за рахунок державного капіталу в періоді, що розглядається, процентів;

ЧАДК_P - сума чистих активів підприємства, сформованих за рахунок державного капіталу на кінець періоду, що розглядається, тис.грн. ;

ЧАДК_П - сума чистих активів підприємства, сформованих за рахунок державного капіталу на кінець попереднього (або на початок наступного періоду, що буде розглядатися), тис.грн.

Для характеристики **темрів нарощення виробництва і реалізації продукції державного підприємства** можуть бути використані такі показники:

1. *Темпи росту обсягу валового виробництва продукції державним підприємством у періоді, що розглядається*. Розрахунок цього показника здійснюється за формулою:

$$\text{ТРОВВП} = \frac{\text{ОВВП}_P}{\text{ОВВП}_\Pi} * 100\%, \quad (3.10)$$

де

ТРОВВП - темпи розвитку обсягу валового виробництва продукції протягом періоду, що розглядається, процентів;

ОВВП_P - обсяг валового виробництва продукції підприємства за період, що розглядається (з урахуванням індексу цін), тис.грн. ;

ОВВП_Π - обсяг валового виробництва підприємством продукції в аналогічному попередньому періоді, тис.грн.

Якщо державне підприємство в одному періоді отримало валовий збиток а в іншому валовий прибуток, даний коефіцієнт розраховувати не доцільно.

2. *Темпи росту обсягу реалізації продукції державним підприємством у періоді, що розглядається.* Для розрахунку цього показника використовується така формула:

$$\text{ТРОРП} = \frac{\text{ОРП}_P}{\text{ОРП}_\Pi} * 100\%, \quad (3.11)$$

де

ТРОРП - темпи розвитку обсягу реалізації продукції протягом періоду, що розглядається, процентів;

ОРП_P - обсяг реалізації продукції підприємством (у зіставлених цінах з урахуванням індексу цін) за період, що розглядається, тис.грн. ;

ОРП_Π - обсяг реалізації підприємством продукції за попередній період, тис.грн.

II. Основною метою оцінки рівня фінансової рівноваги державного підприємства в процесі його економічного розвитку є **визначення ступеня фінансової безпеки його розвитку з позицій загрози банкрутства.** У процесі такої оцінки можуть бути використані показники двох груп:

а) показники, що характеризують рівень фінансової стійкості підприємства;

б) показники, що характеризують рівень платоспроможності підприємства.

Для оцінки **рівня фінансової стійкості підприємства** можуть бути використані такі показники:

1. *Коефіцієнт фінансової автономії підприємства.* Він характеризує частку власного капіталу державного підприємства в загальному його обсязі. Розрахунок цього показника здійснюється за формулою:

$$КФА = \frac{ВК_p}{ЗК_p}, \quad (3.12)$$

де

КФА – коефіцієнт фінансової автономії підприємства на кінець періоду, що розглядається (або в середньому в цьому періоді);

ВК_p - загальна сума власного капі талу підприємства на кінець періоду, що розглядається (або в середньому за цей період), тис.грн.;

ЗК_p - загальна сума капіталу, який використовується р

Підприємством на кінець періоду, що розглядається (або в середньому за цей період), тис.грн.

2. *Коефіцієнт фінансування підприємства.* Цей показник характеризує обсяг позикового капіталу, що використовується підприємством, у розрахунку на одиницю його власного капіталу. Для розрахунку цього показника використовується така формула:

$$КФ = \frac{ПК_p}{ВК_p}, \quad (3.13)$$

де

КФ - коефіцієнт фінансування підприємства;

ПК_p - загальна сума позикового капіталу, який використовується підприємством на кінець періоду, що розглядається (або в середньому за цей період), тис.грн.;

ВК_p - загальна сума власного капіталу підприємства на кінець періоду, що розглядається (або в середньому за цей період), тис.грн.

3. *Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності підприємства.* Він характеризує сумарну частку власного і довгострокового позикового капіталу у загальному обсязі капіталу, що використовується державним підприємством. Розрахунок цього показника здійснюється за такою формулою:

$$КДФН = \frac{ВК_p + ДПК_p}{ЗК_p}, \quad (3.14)$$

де

КДФН - коефіцієнт довгостроковості фінансової незалежності підприємства;

ВК_p - загальна сума власного капі талу підприємства на кінець періоду, що розглядається (або в середньому за цей період), тис.грн.;

ДПК_p - загальна сума довгострокового позикового капіталу (із терміном залучення більше як на один рік) підприємства на кінець періоду, що розглядається (або в середньому за цей період), тис. Грн.;

$ЗК_p$ - загальна сума капіталу, який використовуються підприємством на кінець періоду, що розглядається (або в середньому за цей період), тис.грн.

Для оцінки рівня платоспроможності підприємства можуть бути використані такі показники:

1. *Коефіцієнт поточної платоспроможності підприємства.* Він характеризує, якою мірою поточні фінансові зобов'язання підприємства (із терміном погашення від одного року) забезпечені його поточними (обіговими) активами. Для розрахунку цього показника може бути використана така формула:

$$КПП = \frac{ОА_p}{ПФЗ_p}, \quad (3.15)$$

де

$КПП$ - коефіцієнт поточної платоспроможності підприємства на кінець періоду, що розглядається (або в середньому за цей період);

$ОА_p$ - загальна сума оборотних активів підприємства на кінець періоду, що розглядається (або в середньому за цей період), тис.грн.;

$ПФЗ_p$ - загальна сума поточних фінансових активів підприємства із терміном погашення до одного року на кінець періоду, що розглядається (або в середньому за цей період), тис.грн.

2. *Коефіцієнт абсолютної платоспроможності підприємства* – характеризує, якою мірою невідкладні фінансові зобов'язання підприємства (із терміном погашення до одного місяця) забезпечені залишками його грошових активів (включно з короткостроковими фінансовими вкладеннями). Розрахунки цього показника проводяться за такою формулою:

$$КАП = \frac{ГА_p + КФВ_p}{НФЗ_p}, \quad (3.16)$$

де

$КАП$ кап коефіцієнт абсолютної платоспроможності підприємства;

$ГА_p$ - загальна сума залишків грошових активів підприємства на кінець періоду, що розглядається (або в середньому за цей період), тис. Грн.;

$КФВ_p$ - загальна сума короткострокових фінансових вкладень на підприємстві на кінець періоду, що розглядається (або в середньому за цей період), тис. Грн.;

$НФЗ_p$ - загальна сума невідкладних фінансових зобов'язань підприємства з терміном погашення до одного місяця на кінець періоду, що розглядається (або в середньому за цей період), тис.грн.

III. Основною метою оцінки рівня економічної ефективності фінансової діяльності державного підприємства є визначення його можливості генерування прибутку.

У процесі такої оцінки можуть бути використані показники двох груп:

- а) показники рентабельності капіталу підприємства;
- б) показники оборотності капіталу підприємства.

Для оцінки рентабельності капіталу підприємства можуть бути застосовані такі показники:

1. *Рентабельність загального капіталу, використовуваного державним підприємством* – характеризує рівень прибутку підприємства, що припадає на одиницю всього залученого ним капіталу. Розрахунок цього показника може бути проведено за такою формулою:

$$РЗК = \frac{ЧП}{ЗК} * 100\% \quad (3.17)$$

де

РЗК - рівень рентабельності загального капіталу, що використовується державним підприємством, процентів;

ЧП - сума чистого прибутку (прибутку після його оподаткування) підприємства, одержаного за період, що розглядається, тис.грн.;

ЗК - середньозважена сума загального капіталу (власного і позикового), який використовується підприємством за період, що розглядається, тис.грн.

2. *Рентабельність власного державного капіталу державного підприємства* – характеризує рівень прибутку підприємства, що припадає лише на власний капітал. Для розрахунку цього показника може бути використана така формула:

$$РВК = \frac{ЧП}{ВК} * 100\% \quad (3.18)$$

де

РВК - рівень рентабельності власного капіталу, що використовується державним підприємством, процентів.

ЧП - сума чистого прибутку (прибутку після його оподаткування) підприємства, отриманого за період, що розглядається, тис.грн.;

ВК - середньозважена сума власного капіталу підприємства за період, що розглядається, тис.грн.

3. *Рентабельність позикового капіталу державного підприємства* – визначає рівень прибутку, що припадає на одиницю залученого підприємством позикового капіталу. Якщо при залученні позикового

капіталу прибуток не формується, він втрачає сенс. При розрахунку цього показника використовується така формула:

$$\text{РПК} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ПК}} * 100\% \quad (3.19)$$

де

РПК - рівень рентабельності позикового капіталу, залученого державним підприємством, процентів;

ЧП - сума чистого прибутку (прибутку після його оподаткування) підприємства, одержаного за період, що розглядається, тис.грн.;

ПК - середньозважена сума позикового капіталу підприємства за період, що розглядається, тис.грн.

Для оцінки оборотності активів державного підприємства можуть бути використані такі **показники, що характеризують інтенсивність формування прибутку в часі:**

1. *Кількість оборотів загального капіталу державного підприємства за певний період часу.* Для розрахунку цього показника може бути використана така формула:

$$\text{КОЗК} = \frac{\text{РП}}{\text{ЗК}} \quad (3.20)$$

де

КОЗК - кількість оборотів загального капіталу державного підприємства за період часу, що розглядається, разів;

РП - загальний обсяг реалізації підприємством продукції за період, що розглядається, тис. Грн.;

ЗК - середньомісячна сума загального капіталу (власного і позикового), який використовується підприємством за період, що розглядається, тис.грн.

2. *Кількість оборотів власного капіталу державного підприємства за певний період.* Цей показник розраховується за такою формулою:

$$\text{КОВК} = \frac{\text{РП}}{\text{ВК}} \quad (3.21)$$

де

КОВК - кількість оборотів власного капіталу державного підприємства за період, що розглядається, разів;

РП - загальний обсяг реалізації продукції підприємства за період, що розглядається, тис. Грн.;

ВК - середньозважена сума власного капіталу підприємства за період, що розглядається, тис.грн.

3. Кількість оборотів позикового капіталу державного підприємства за певний період. У розрахунку цього показника використовується така формула:

$$\text{КОПК} = \frac{\text{РП}}{\text{ПК}} \quad (3.22)$$

де

КОПК - кількість оборотів позикового капіталу, залученого державним підприємством за період, що розглядається, разів;

РП - загальний обсяг реалізації продукції підприємства за період, що розглядається, тис.грн.;

ПК - середньозважена сума позикового капіталу підприємства за період, що розглядається, тис.грн.

Запропонована система показників оцінки може бути використана в процесі проведення як статичного, так і динамічного фінансового аналізу результативності управління фінансами державного підприємства. Апробація основних з розглянутих показників буде здійснена в процесі дослідження сучасних тенденцій фінансового розвитку державних підприємств в Україні.

3.5 Основні вимоги до проектного розділу

В проектному розділі розрахункової роботи за підсумками проведеного аналізу необхідно більш детально охарактеризувати фінансовий стан державного підприємства (структуру балансу, фінансову стійкість, ділову активність, ліквідність, ефективність діяльності), особливо підкресливши слабкі місця та можливі причини і чинники, що вплинули на такий стан. Результати такого аналізу привести у вигляді таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Дослідження позитивних і негативних сторін діяльності державного підприємства та шляхи їх вирішення

Предмет дослідження	Результати діяльності державного підприємства		Заходи, спрямовані на посилення позитивних і нейтралізацію негативних результатів
	Позитивні	Негативні	
1	2	3	4
Оцінка рівня забезпеченості економічного розвитку державного підприємства			
Показники, що характеризують можливості фінансових ресурсів державного підприємства			

Продовження таблиці 3.3

1	2	3	4
Показники, що характеризують темпи нарощенні активів підприємства			
Показники, що характеризують темпи виробництва і реалізації продукції			
Оцінка рівня фінансової рівноваги державного підприємства в процесі його економічного розвитку			
Показники фінансової стійкості підприємства			
Показники платоспроможності підприємства			
Оцінка рівня економічної ефективності діяльності державного підприємства			
Показники рентабельності капіталу підприємства			
Показники оборотності капіталу підприємства			

Далі, на підставі результатів аналізу кожної зі складових фінансового стану державного підприємства, необхідно визначити коло фінансово-економічних показників, які мають критичні значення, та запропонувати конкретні заходи щодо їх покращення. Серед рекомендацій щодо подальшої діяльності підприємства бажано навести пропозиції інноваційного характеру або запропонувати невеликий інноваційний проект, який можна викласти в такій формі як наведено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Форма подачі інноваційної ідеї

Показники	Характеристика
1	2
Назва проекту:	
Цілі проекту:	
Територія, на яку проект матиме вплив:	

Продовження таблиці 3.4

1	2			
Орієнтована кількість отримувачів вигод:				
Стислий опис проекту:				
Очікувані результати:				
Ключові заходи проекту:				
Період здійснення				
Орієнтована вартість проекту, тис. грн.:	20__	20__	20__	Разом
Джерела фінансування:				
Ключові потенційні учасники реалізації:				
Інше:				

Наприкінці розділу необхідно розрахувати показники, що покращаться в результаті впровадження заходів, та навести прогностні звіти (баланс і звіт про прибутки і збитки) на наступний фінансовий рік.

4 КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

Розрахункова робота виконується студентами денної форми навчання за індивідуальним завданням, оформляється відповідно до методичних рекомендацій та здається науковому керівнику на перевірку у визначений індивідуальним завданням строк, але не пізніше ніж за місяць до екзаменаційної сесії.

Після перевірки і доопрацювання контрольної роботи вирішується питання про допущення її до захисту, але не пізніше, ніж за два тижні до екзаменаційної сесії. Критерії оцінки якості виконання контрольної роботи наведені в таблиці 4.1

Таблиця 4.1 – Критерії оцінки якості контрольної роботи

Характеристика роботи	Максимальна кількість балів
Виконання в повному обсязі без суттєвих помилок з використанням сучасної нормативно-правової бази та літературних джерел теоретичного розділу	5
В роботі проведені розрахунки, які виконанні відповідно до наведеної методи та здійснені на високому рівні, зроблені відповідні висновки та запропоновані заходи щодо усунення виявлених недоліків	15
При захисті студент досконало володіє методами аналізу та прийомами дослідження, якими він користувався під час виконання роботи, а також вміє робити висновки та узагальнення і обґрунтовувати власні пропозиції та результати, що ним отримані у розрахунковій роботі	5
Оформлення відповідає вимогам наведених у методичних вказівках	5
ВСЬОГО	30 балів

Контрольна робота вважається «зарахованою», якщо студент при захисті набрав від 20 до 30 балів та «незарахованою» – якщо менше 20 балів. Студенти, що отримали «не зараховано», мають виконати розрахунково-графічну роботу повторно за новим завданням і до заліку з дисципліни не допускаються.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні джерела

1. Бандурка О.М. Коробов М.Я. Орлов П.І. Фінансова діяльність підприємств: Підруч. для студ. вузів 2-е вид., перероб. і доп. - К. Либідь. - 2002. - 383 с.
2. Бандурка О.М., Коробов М.Л., Орлов П.І., Петрова К.Л. Фінансова діяльність підприємства. – К., Либідь, 1998. – 292с.
3. Белолипецкий В.Т. Финансы фирмы. – М.: ИНФРА – М, 1998. – 352с.
4. Білик М.Д. Управління фінансами державних підприємств. – К.: Т-во „Знання”, КОО, 1999. – 312 с.
5. Блумфилд К. Как взять кредит в банке. – М.: ЮНИТИ, 1996. – 144 с.
6. Буряковский В. Финансы предприятий. Учебное пособие. – Днеп.: Пороги, 1998. – 246 с.
7. Васюренко О.В. Современные методы управления банковскими ресурсами. – Харьков: Гриф, 1997. – 392с.
8. Державні фінанси: Теорія і практика перехідного періоду в Центральній Європі. – К.: Знання, 1998. – 656 с.
9. Єрмошенко М.Н. Фінансова безпека держави. – К., 2001. – 312с.
10. Залотогоров В.Г. Инвестиционное проектирование: Учеб. пособие.- Мн.: Экоперспектива, 1998. – 232 с.
11. Кириленко О.П. Фінанси. Навч. посібник – 2-ге видання перероблене і доповнене. – Тернопіль, 1999. – 192с.
12. Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія): Навчальний посібник. – 2 видання, доп. і переробл. – К.: КНЕУ, 2001.
13. Петровська І.О., Клиновий Д.В. Фінанси: Навчальний посібник. – К.: ВПУЛ, 2001.
14. Пилипенко І.І., Жук О.П. Цінні папери України. Навч. Посібник. – К., 2001.
15. Резанова Н.С. Міжнародні фінанси. Навч. Метод. Посібник. – К., 2001. – 128с
16. Соколик С. Аналіз вигід і витрат : Практ. посіб.; Секретаріат Ради Скарбниці Канади 2-е вид. – К.: Основи, 1999. – 175с..
17. Уолш Кяран Ключові фінансові показники: Аналіз і управління розвитком підприємства. – К.: Наукова думка, 2001. – 367 с.
18. Фінанси підприємств: Підручник / Поддєрьогін А.М., Буряк Л.Д. та інш. – 3 вид., переробл. та доп. – К.: КНЕУ, 2004. – 565с.
19. Ястремський О.І. – Основи теорії економічного ризику: Навчальний посібник для студентів екон. Спец. Вищ. Навч. Закладів – К.: Артек, 1997. – 218с.

Законодавча та нормативна база

1. Конституція України. –[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Бюджетний кодекс України. –[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Закон України «Про приватизацію майна державних підприємств» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/89/97-%D0%B2%D1%80>
4. Закон України «Про банки і банківську діяльність» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
5. Закон України «Про цінні папери і фондовий» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
6. Закон України «Про інвестиційну діяльність» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
7. Закон України «Про Національний Банк України» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
8. Закон України «Про управління об'єктами державної власності» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/185-16>
9. Закон України «Про концесію» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/997-14>
10. Закон України «Про приватизація державного майна» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2163-12>
11. Закон України «Про оренду державного та комунального майна» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2269-12>
12. Постанова КМУ «Порядок складання, затвердження та контролю виконання фінансових планів державних підприємств, акціонерних, холдингових компаній, у статутному фонді яких більше 50 % акцій (часток, паїв) належать державі, їх дочірнім підприємствам. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0729-05>
13. Методика оцінки стоимости объектов аренды. Утверждена Пост. КМУ от 27.06.1996 № 683
14. Методика расчета и порядок использования платы за аренду государственного имущества. Утверждена Пост. КМУ от 04.10.1995 № 786 с учетом изменений внесенных Пост. КМУ от 18.05.1998 № 699 (БНБ № 24, 25.06.1998)
15. Об ограничении размера платы за аренду государственного имущества. Письмо ГГНИУ от 04.12.1995 №10-114/10-5777 (бизнес №12 01.04.1997).

Додаток А – Зразок оформлення титульної сторінки розрахункової роботи

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра _____
(назва)

РОЗРАХУНКОВА РОБОТА

з дисципліни «Управління фінансами державних підприємств»
на тему: «Аналіз фінансового стану державного підприємства
_____»
(назва)

Виконав:
ст. гр. _____

_____
(ПІБ студента)

Перевірив:
_____
(посада)

_____
(ПІБ викладача)

Чернігів, ЧНТУ, 20__ р.

Додаток Б – Приклад змісту розрахункової роботи

ВСТУП

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1

1.2

1.3

2 ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Загальна фінансово-економічна характеристика державного підприємства

2.2 Оцінка рівня забезпеченості економічного розвитку державного підприємства

2.2 Оцінка рівня фінансової рівноваги державного підприємства в процесі його економічного розвитку

2.4 Оцінка рівня економічної ефективності діяльності державного підприємства

3 ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ